

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1- 34-14290/24
Tuzla, 04.06.2024. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17), Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 04.06.2024. godine, donosi

ZAKLJUČAK

I

Vlada Tuzlanskog kantona podržava stav Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona i Javne ustanove Univerzitet u Tuzli iznesen u Informaciji broj: 10/1-34-014290/24 od 27.05.2024. godine, u vezi Nacrta Zakona o djelatnosti psihologa.

II

Vlada Tuzlanskog kantona traži od Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine da Zakon o djelatnosti psihologa ravnopravno tretira i lica sa završenim prvim i drugim ciklusom studija, odnosno dodiplomskim studijem, pedagogije-psihologije.

III

Informacija iz tačke I ovog zaključka dostavit će se Skupštini Tuzlanskog kantona na razmatranje i dalje postupanje.

DOSTAVITI:

- 1 x Skupštini Tuzlanskog kantona
- 1 x Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine
(Domu naroda i Predstavničkom domu)
- 1 x Ministarstvu obrazovanja i nauke
- 1 x Evidenciji
- 1 x a/a ✓

PREMIJER KANTONA

Irfan Halilagić

Broj: 10/1-34-014290/24
Tuzla, 27.05.2024. godine

VLADA TUZLANSKOG KANTONA

PREDMET: Informacija, dostavlja se

U tekstu Nacrta Zakona o djelatnosti psihologa, koji je usvojen na Vladi FBiH, 22.12.2023. godine i upućen u dalje procedure usvajanja, kao stručnjaci koji mogu obavljati psihološku djelatnost nisu prepoznati diplomirani pedagozi-psiholozi, bachelori pedagogije-psihologije, magistri društvenih nauka iz područja psihologije i magistri psihologije sa završenim studijem pedagogije-psihologije, koji su svoje obrazovanje završili na Univerzitetu u Tuzli. Ovakvim tekstom Zakona najgrublje je povrijeđen integritet Univerziteta u Tuzli, jer u istom nisu prepoznate diplome pedagoga-psihologa i kompetencije koje su stečene studiranjem na ovom respektabilnom državnom univerzitetu.

Diplome stečene na Univerzitetu u Tuzli prepoznate su i priznate u zemljama Evropske Unije i svijeta, a među njima i diplome pedagoga-psihologa, koje su uspješno nostrificirane u različitim Evropskim zemljama i na osnovu njih pedagozima-psiholozima je omogućeno obavljanje psihološke djelatnosti.

Studenti studija pedagogije-psihologije, u svom obrazovanju prema Nastavnom planu i programu prvog i drugog ciklusa studija imali su, između ostalih, zastupljene sve sadržaje i predmete propisane Evropskim okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog sertifikata za psihologiju, koje im omogućuju samostalno obavljanje psihološke djelatnosti.

Između ostalih utvrđenih kompetencija koje se stiču završetkom prvog ciklusa studija pedagogija-psihologija, studenti su osposobljeni da rade složene poslove, između ostalih oblasti i u oblasti socijalne i zdravstvene zaštite, da sudjeluju u naučnim i stručnim istraživanjima koja imaju za cilj rješavanje praktičnih problema iz područja odgoja i obrazovanja, te područja mentalnog zdravlja.

Drugi ciklus studija psihologije studentima nudi dodatno teorijsko i praktično obrazovanje iz područja struke: osposobljava studenta za samostalni rad psihologa u različitim područjima psihologije, te kao stručnog saradnika u svim djelatnostima savremenog društva (predškolske institucije, osnovne i srednje škole, visokoškolsko obrazovanje, socijalna zaštita, zapošljavanje, zdravstvo, privreda, policija, vojska, trgovina (marketing), državne i upravne institucije, itd.).

U prilog navedenom svjedoče i podaci da su osobe sa završenim studijem pedagogija-psihologija već duži niz godina zaposlene u zdravstvenim ustanovama (centri za mentalno zdravlje) i ustanovama socijalne zaštite (centri za socijalni rad, JU Dom za djecu bez roditeljskog staranja Tuzla, i sl.) i vrlo uspješno obavljaju poslove psihološke djelatnosti, kao i poslove iz područja mentalnog zdravlja.

Imajući u vidu kvalitet nastavnog procesa na JU Univerzitet u Tuzli, kao i kompetencije koje studenti stiču završetkom studija iz oblasti pedagogije i psihologije, Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona je i do sada pružalo podršku Društvu pedagoga i psihologa Tuzlanskog kantona u borbi za ravnopravnost u kontekstu Nacrta Zakona o djelatnosti psihologa, te je s tim u vezi dana 13.5.2024. godine Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine uputilo akt kojim je podržalo napore Univerziteta u Tuzli i Društva pedagoga i psihologa Tuzlanskog kantona za izmjene teksta Nacrta Zakona.

Obzirom da se radi o kompleksnom i značajnom pitanju, mišljenja smo da bi bilo dobro da, pored podrške Ministarstva, Vlada Tuzlanskog kantona i Skupština Tuzlanskog kantona razmotre ovu problematiku i eventualno pruže pomoć i podršku u sprječavanju usvajanja diskriminirajućih odredbi Zakona za jednu veliku grupaciju mladih ljudi koji su svoje diplome i kompetencije stekli na Univerzitetu u Tuzli.

S poštovanjem,

DOSTAVITI:

1x Naslovu

1x Evidenciji

1x Arhivi

UNIVERZITET U TUZLI
Broj: 01-1963-2/23
Datum: 10.05.2024. godina

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
n/r svim delegatima
Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
n/r svim delegatima

Predmet: Očitovanje, dostavlja se,

Poštovani,

Univerzitet u Tuzli zaprimio je Zahtjev Društva pedagoga i psihologa Tuzlanskog kantona, a u kojem se traži očitovanje na tekst Nacrta Zakona o djelatnosti psihologa, usvojen na Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, 22.12.2023. godine.

S tim u vezi, u prilogu ovog dopisa dostavljamo Vam očitovanje i molimo Vas da isto prosljedite svim delegatima.

S poštovanjem,

Po punomoći rektorice
br: 012502-2/24 od 06.05.2024. godine
Prorektor za naučno-istraživački rad

N. Beghi
dr. sci. Nermin Sarajlić, redovni profesor

DOSTAVLJENO:

1x Naslovu

1x Evidenciji

1x a/a

- Vladi Federacije Bosne i Hercegovine
- Predstavničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (svim zastupnicima)
- Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (svim delegatima)
- Vladi Tuzlanskog kantona
- Ministarstvu obrazovanja Tuzlanskog kantona

PREDMET: Zahtjev za izmjenu Nacrta Zakona o djelatnosti psihologa i uključivanje i prepoznavanje diplomiranih pedagoga-psihologa, bachelora pedagogije-psihologije, magistara društvenih nauka iz područja psihologije i magistara psihologije sa završenim studijem pedagogije-psihologije koji su svoje obrazovanje stekli na Univerzitetu u Tuzli kao stručnjaka kompetentnih za obavljanje psihološke djelatnosti

Poštovani,

Postupajući po Zaključku Naučno nastavnog vijeća Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli broj: 02/5-2088-1.13/24 od 18.04.2024. godine i zahtjeva Vijeća studijskog odsjeka Pedagogija-psihologija broj: 02/5-5437-11-1/24 od 18.04.2024. godine obraćamo Vam se sa molbom i zahtjevom za hitno i neodgodivo reagovanje svih instanci vlasti i njenih predstavnika u različitim tijelima u Federaciji Bosne i Hercegovine kako bi se spriječilo degradiranje Univerziteta u Tuzli i nepriznavanje diploma i kompetencija stečenih na ovoj javnoj državnoj ustanovi iz sljedećih razloga:

U tekstu Nacrta zakona o djelatnosti psihologa koji je usvojen na Vladi FBiH, 22.12.2023. godine i upućen u dalje procedure usvajanja kao stručnjaci koji mogu obavljati psihološku djelatnost nisu prepoznati diplomirani pedagozi-psiholozi, bachelori pedagogije-psihologije, magistri društvenih nauka iz područja psihologije i magistri psihologije sa završenim studijem pedagogije-psihologije koji su svoje obrazovanje završili na Univerzitetu u Tuzli. **Ovakvim prijedlogom Zakona najgrublje je povrijeđen integritet Univerziteta u Tuzli, jer u istom nisu prepoznate diplome pedagoga-psihologa i kompetencije koje su stečene studiranjem na ovom respektabilnom državnom univerzitetu.**

Donošenje zakona u ovoj formi značilo bi direktno podrivanje Univerziteta u Tuzli kao respektabilnog javnog državnog univerziteta i dovođenje u pitanje vrijednosti diploma koje se na Univerzitetu u Tuzli stiču i izdaju. Univerzitet u Tuzli je ugledna ustanova i diplome stečene na Univerzitetu u Tuzli prepoznate su i priznate u zemljama Evropske Unije i svijeta, a među njima i diplome pedagoga-psihologa koje su uspješno nostrificirane u različitim Evropskim zemljama i na osnovu njih pedagozima-psiholozima je omogućeno obavljanje psihološke djelatnosti. Nedopustivo je da Vlada i donosioci zakona u vlastitoj zemlji u kojoj su diplome stečene, prijedlogom zakona koji treba određenu oblast urediti, osporavaju diplome i kompetencije koje su stečene na državnom Univerzitetu. Time ne

samo da se podriva integritet samog Univerziteta, nego i resornog Ministarstva obrazovanja i Vlade kantona koji su u skladu sa usvojenim procedurama dali saglasnost za izvođenje studijskog programa, a time i diploma i kompetencija koje se na njemu obrazovanjem stiču.

Stoga Vas molimo da zaustavite navedenu degradaciju i diskriminaciju, spriječite štetu i sve negativne društvene efekte i posljedice koje bi iz navedenog prijedloga Zakona o djelatnosti psihologa proizašle kako za integritet i ugled Univerziteta u Tuzli, teko i za pedagoge-psihologe koji su svoju diplomu i kompetencije stekli završetkom studija na Univerzitetu u Tuzli.

Univerzitet u Tuzli podržava nastojanje da se obavljanje stručne psihološke djelatnosti uredi zakonskim okvirom, ali su prilikom prijedloga samog zakona predlagač i donosioci zakona u obavezi bili upoznati se svim specifičnostima i profilima koji navedenu djelatnost mogu obavljati u skladu sa izlaznim kompetencijama stečenim diplomom i obrazovanjem. Prilikom donošenja prijedloga zakona nužno je bilo uključiti sve univerzitete na kojima se obavlja obrazovanje za određenu stručnu djelatnost te time i odgovarajuća resorna ministarstva obrazovanja, a ne prijedlog zakona temeljiti na konsultacijama sa strukovnim udruženjima.

Na Univerzitetu u Tuzli je 22 godine izvođen studijski program pedagogije-psihologije na kojem je zvanje steklo **1149 diplomiranih pedagoga-psihologa i bachelora pedagogije-psihologije, kao i 85 magistara nauka i magistara struke psihologije.** Studijski program je **odobren od strane Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona** i diplomirani pedagozi-psiholozi, bachelori pedagogije-psihologije i magistri psihologije, na osnovu izlaznih kompetencija obavljaju **psihološku djelatnost i zaposleni su u odgojno-obrazovnim ustanovama, ustanovama za socijalni rad, kliničkim centrima i drugim ustanovama koje se bave mentalnim zdravljem i pružanjem podrške pojedincima u njihovom rastu i razvoju u Bosni i Hercegovini.**

Uprkos tome što im izlazne kompetencije završenog studija pedagogije-psihologije omogućavaju da obavljaju poslove definirane **članom 4** kao „*Obuhvat djelatnosti psihologa*“, u **članu 3, stavovi a) i b)** kojim su definirani osnovni pojmovi i **članom 10** kojim se definiraju opšti uslovi za samostalno obavljanje poslova u struci **u potpunosti su izostavljeni**, čime je **doveden u pitanje kredibilitet i vjerodostojnost diploma i kompetencija koje je izdao Univerzitet, ali i opstojnost pedagoga-psihologa i mogućnost obavljanja djelatnosti za koje su stekli kompetencije, a time i sam rad brojnih institucija na kojima su zaposleni.**

Kako biste kao donosioci vlasti dobili bolji uvid i potrebu i nužnost izmjene predloženog teksta Zakona o djelatnosti psihologa u prilogu vam dostavljamo sve potrebne informacije i argumente za izmjenu Zakona o djelatnosti psihologa i prepoznavanje i priznavanje bachelora pedagogije-psihologije, diplomiranih pedagoga-psihologa, magistara društvenih nauka iz područja psihologije i magistara psihologije kao ravnopravnih stručnjaka za obavljanje psihološke djelatnosti u skladu sa stečenim kompetencijama

1. Osnivač Univerziteta u Tuzli je Skupština Tuzlanskog kantona, te su svi studijski programi, uključujući i studijski program pedagogije-psihologije odobreni od strane Vlade Tuzlanskog kantona.

2. Uvidom u Nastavni plan i program I ciklusa studija pedagogije-psihologije i II ciklusa studija psihologije nedvojbeno i jasno je da studenti koji su završili osnovni studij pedagogije-psihologije i postdiplomski/master studij psihologije, zadovoljavaju sve uslove da budu prepoznati i priznati u tekstu Zakona o djelatnosti psihologa u FBiH, te da im tekstom Zakona bude omogućeno ravnopravno bavljenje psihološkom djelatnošću jer su:
 - U svom obrazovanju prema Nastavnom planu i programu I i II ciklusa studija imali zastupljene sve sadržaje i predmete propisane Evropskim okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju, koje im omogućuju samostalno obavljanje psihološke djelatnosti;
 - U svom obrazovanju imali profesionalnu psihološku praksu koja ih je takođe pripremila za samostalno obavljanje psihološke djelatnosti u različitim oblastima;
 - Obrazovanjem na I ciklusu studija Pedagogije-psihologije i II ciklusu studija psihologije stekli sve potrebne kompetencije (koje su priložene u argumentima) za obavljanje psihološke djelatnosti.
3. Općim odredbama studijskog programa pedagogija-psihologija (dostupnim na web stranici Univerziteta) utvrđene su kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom) kako slijedi:

Završetkom I ciklusa studija pedagogije-psihologije student/ica stiče temeljna teorijska, metodološka i analitička znanja i vještine, koje ih osposobljavaju za rad i uspješan nastavak studiranja pedagogije psihologije (i drugih sličnih studija). Bachelori pedagogije-psihologije u toku studija stiču analitičke i socijalne vještine koje su ujedno primjenljive u kasnijem zapošljavanju gdje će moći: primijeniti znanja iz metodologije naučnih istraživanja pri rješavanju većine postavljenih problema; kritički interpretirati naučnu i stručnu literaturu; primijeniti statističko rezonovanje u pripremi i provedbi empirijskih istraživanja i praktičnom radu; razumjeti temeljne spoznaje u pedagogiji i psihologiji kao fundamentalnim i primijenjenim naukama; primijeniti vještine samostalnog učenja; samostalno planirati i organizirati radne zadatke u različitim područjima odgojno-obrazovnih **i psiholoških djelatnosti**; koristiti temeljne vještine u radu na računarima; koristiti strani jezik u stručnoj komunikaciji.

Nakon završetka I ciklusa studija pedagogije-psihologije, bachelori pedagogije-psihologije su praktično osposobljeni da rade složene poslove u oblasti:

- Odgoja i obrazovanja (predškolskim ustanovama, ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja, institucijama za obrazovanje odraslih, pedagoškim zavodima, centrima za odgoj i obrazovanje djece i mladih)
- Socijalne i zdravstvene zaštite;
- Sudjelovanja u naučnim i stručnim istraživanjima koja imaju za cilj rješavanje praktičnih problema iz područja odgoja i obrazovanja, **te područja mentalnog zdravlja**
- Kreiranja i realizacije aktivnosti koje se baziraju na principima cjeloživotnog učenja;
- Sudjelovanja u radu organizacija koje imaju za cilj **pomoć i podršku ranjivim grupama** (npr. osobe sa posebnim potrebama, razvojnim poteškoćama, problemima

mentalnog zdravlja, adolescenti sa teškoćama u ponašanju, starije osobe sa poteškoćama vezanim uz starost) uz kreiranje konkretnih aktivnosti.

Nakon završetka I ciklusa studija, studenti se mogu zaposliti i na različitim vrstama administrativnih poslova višeg stepena, kao i u domaćim i međunarodnim vladinim i nevladinim institucijama. Ako student/ica odluči nastaviti studij na diplomskom nivou, onda se može uključiti na studijske programe u području društvenih i humanističkih nauka na ustanovi predlagaču ili drugim ustanovama u BiH ili inostranstvu.

- 4. Općim odredbama studijskog programa I ciklusa studija Pedagogija-psihologija utvrđeno je da** Nastavni plan četverogodišnjeg studija Pedagogija-psihologija sadrži obavezne (opće i stručne) predmete, izborne predmete i **profesionalnu psihološku, pedagošku i metodičku praksu.**

Profesionalna psihološka praksa studenata realizira se u okviru nastavnih predmeta Školska psihologija, Osnove psihološkog savjetovanja, Uvod u kliničku psihologiju, Procjena u kliničkoj psihologiji i Psihologija rada II.

U okviru psihološke prakse studenti će se **upoznati sa poslovima i zadacima psihologa u različitim institucijama (u klinikama, preduzećima, osnovnim i srednjim školama, predškolskim ustanovama, centrima za socijalni rad, centrima za mentalno zdravlje, penalnim institucijama, itd).** Praksa studenata u okviru školske psihologije obuhvatit će praktičnu primjenu stečenih znanja i upoznavanje s oblicima rada školskog psihologa s učenicima (prisustvovanje savjetodavnim razgovorima, radionicama za učenike), upoznavanje s oblicima rada školskog psihologa s roditeljima (savjetodavni razgovori, radionice, roditeljski sastanci), upoznavanje s oblicima saradnje školskog psihologa s direktorom škole, nastavnicima, stručnim suradnicima, upoznavanje s psihodijagnostičkim instrumentima koji se koriste u radu s učenicima, te upoznavanje sa etičkim principima rada školskog psihologa. U okviru psihološke prakse iz područja kliničke psihologije i psihologije savjetovanja studenti će se praktično upoznati s procesom psihodijagnostike različitih psihičkih smetnji, primijeniti vještine provođenja dijagnostičkog i savjetodavnog intervjua, upoznati se sa primjenom psihodijagnostičkih instrumenata, pisanjem nalaza i mišljenja psihologa, te etičkim principima u radu kliničkog psihologa. U okviru studentske prakse iz područja psihologije rada i organizacijske psihologije studenti će se upoznati sa strukturom organizacije i djelatnostima psihologa koje se u njoj provode. Studenti će moći praktično primijeniti stečena znanja, te se temeljito upoznati sa selekcijskim metodama koje se koriste pri procesu profesionalne selekcije, sa postupcima profesionalne orijentacije i usmjeravanja, kao i sa postupcima praćenja uspješnosti istih.

- 5. Općim odredbama studijskog programa II ciklusa studija Psihologija (dostupnim na web stranici Univerziteta) utvrđeno je da je:**

Temeljni cilj ovog studijskog programa sticanje istraživačkih i stručnih kompetencija za samostalan rad psihologa:

- usvajanje savremenih spoznaja iz onih područja psihologije koja su direktnije povezana sa aktualnom problematikom sa kojom se psiholog susreće u praksi,
- upoznavanje studenata sa problematikom rada psihologa u okviru različitih područja

(odgojno-obrazovnih, zdravstvenih, organizacijskih), obučavanje u procjeni, te savladavanje najnovijih intervencija i tehnika za koje su novija istraživanja pokazala visoku učinkovitost u praksi,

- osposobljavanje studenata za kritički odnos spram problema u području teorije i prakse rada psihologa, te razvijanje sposobnosti za unapređenje metodologije naučno-istraživačkog rada,
- usvajanje teorijskih i praktičnih znanja u području testiranja naučnih hipoteza savremenim statističkim metodama i softverskim rješenjima,
- razvijanje sposobnosti studenata da stečena znanja i kompetencije na što adekvatniji način povežu sa radom u praksi.

6. Opće odredbe studijskog programa II ciklusa studija Psihologija utvrđuju kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom) kako slijedi:

Drugi ciklus studija psihologije studentima nudi dodatno teorijsko i praktično obrazovanje iz područja struke:

- osposobljava studenta za **samostalni rad psihologa u različitim područjima psihologije**, te kao stručnog saradnika u svim djelatnostima savremenog društva: predškolske institucije, osnovne i srednje škole, visokoškolsko obrazovanje, socijalna zaštita, zapošljavanje, zdravstvo, privreda, policija, vojska, trgovina (marketing), državne i upravne institucije (kao što su privredne i slične komore, državni zavodi za socijalnu zaštitu itd.),
- integriranje stečenih savremenih znanja iz područja psihologije omogućava svršenim studentima mogućnost bavljenja složenom problematikom na radnom mjestu, bavljenje voditeljskim i koordinacijskim aktivnostima, participiranje u radu stručnih timova, samostalni rad u javnim društvenim i privatnim ustanovama,
- osposobljavanje za viši nivo kritičkog prosuđivanja i analiziranja literature, te samostalan naučno-istraživački rad u oblasti psiholoških nauka.

Akademski titula i zvanje **magistra psihologije** studentima daje pravo korištenja zaštićenog stručnog zvanja, te pravo na samostalni rad u institucijama odgoja i obrazovanja (predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, visokoškolske ustanove, pedagoške institucije), centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove (ustanove za mentalno zdravlje, savjetovaništa), domovi za djecu bez roditeljskog staranja, ustanove za zaštitu djece ometene u razvoju, savjetovaništa za mlade, za brak i porodicu, u centrima za liječenje bolesti ovisnosti, discipliniranim centrima, kazneno-popravnim zavodima i službama za stare, osobe sa invaliditetom i druge specijalne i društvene probleme, u institucijama državne uprave i lokalne samouprave, ustanovama za zapošljavanje, privrednim organizacijama, policiji, vojsci, nevladinim organizacijama i drugim institucijama u kojima se odvija psihološka djelatnost.

Specifične kompetencije koje student/ica stiče nakon master studija iz područja Psihologije:

- Djelotvorno rješavanje stručnih problema na osnovu profesionalnih znanja i vještina te kritičkog i kreativnog mišljenja;
- **Samostalan rad u različitim područjima psihologije (odgojno-obrazovnom, zdravstvenom, organizacijskom), psihološku procjenu, savjetovanje i primjenu**

potrebnih psiholoških intervencija i tehnika;

- Sposobnost za profesionalnu komunikaciju s klijentima kao i sa članovima interdisciplinarnih timova;
- Samostalno koncipiranje i provedba psiholoških istraživanja: planiranje, provođenje i evaluaciju projekata i programa;
- Priprema za nastavak naučnog i stručnog usavršavanja;
- Osposobljenost za obavljanje profesionalnih zadataka i rješavanje stručnih problema u skladu sa etičkim standardima struke.

7. **Nastavni plan i program studija Pedagogija-psihologija usklađen je sa minimalnim zahtjevima obrazovanja psihologa u Evropi. U Nastavnom planu i programu studija Pedagogija-psihologija uključene su sve oblasti koje su definirane Okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju (strana 35 i strana 36).**

Uporedbom Nastavnog plana i programa studija pedagogije-psihologije (koji je dostupan na web stranici Univerziteta) i opisa sadržaja kurikulumu definiranog prema Evropskoj regulativi (koji je dostupan na <https://www.europsy.eu/quality-and-standards/regulations> strana 38-47) može se vidjeti da su **zahtjevi propisani za edukaciju i kompetencije psihologa u potpunosti podudarni i sadržani u Nastavnom planu i programu studija pedagogija-psihologija, kao i Nastavnom planu i programu II ciklusa studija Psihologija.**

Okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju propisano je da se obrazovanje psihologa provodi u 3 faze.

Prva faza obično posvećena orijentaciji studenata u različitim pod-specijalnostima psihologije, ali se može otvoriti i srodnim disciplinama. Nudi osnovno obrazovanje iz svih psiholoških specijalnosti, te iz glavnih teorija i tehnika u psihologiji. Daje osnovni uvod u vještine psihologa i temelj za istraživanja u psihologiji. Ne vodi do bilo kakve stručne kvalifikacije iz psihologije i ne pruža potrebnu kompetenciju za samostalnu praksu u psihologiji. Iako prva faza može biti obuhvaćena trogodišnjim programom kao što je diploma bachelora (180 ECTS), ona se može izvoditi i tokom dužeg perioda i integrisati sa znanjem, vještinama i razumijevanjem potrebnim za profesionalnu praksu kao što je slučaj u četverogodišnjem studiju pedagogije-psihologije (240 ECTS). Prema Evropskom okviru obrazovanja psihologa propisano je da sadržaj kurikulumu za prvu fazu obrazovanja psihologa treba uključiti:

- sadržaje kojima će student steći orijentacijska znanja u psihologiji (kao što su povijest psihologije, pregled psiholoških oblasti i disciplina u psihologiji i metode u psihologiji),
- sadržaje kojima će student steći eksplanatorna znanja osnovnih psiholoških disciplina kao što su opća psihologija, psihobiologija, kognitivna psihologija, socijalna psihologija, razvojna psihologija, psihologija ličnosti, psihologija rada, klinička i zdravstvena psihologija, edukacijska psihologija i psihopatologija,
- sadržaje kojima će student steći temeljna znanja i metodološke vještine kao što su metodologija istraživanja i statistika,

- sadržaje kojima će student steći tehnološka znanja i vještine kao što su teorija testova i konstrukcija testova,
- kolegije kojima će student steći etička znanja i vještine, kao što je etička profesionalna praksa,
- kolegije kojima će student steći akademska znanja i vještine kao što su prikupljanje osnovne literature i podataka, vještine akademsko pisanja i čitanja,
- i kolegije kojima će student steći znanja iz nepsiholoških teorija kao što su sociologija, filozofija, epistemologija ili antropologija.

Prema Evropskom okviru obrazovanja psihologa program druge faze obrazovanja treba pripremiti studente za samostalno obavljanje stručne psihološke djelatnosti. Ovaj dio nastavnog plana i programa može biti nediferenciran i priprema za daljnje usavršavanje na doktorskom studiju ili za zapošljavanje kao općeg psihološkog djelatnika, ili može biti diferenciran i pripremiti za praksu u okviru određenog polja psihologije, kao što su klinička ili zdravstvena psihologija, obrazovna ili školska psihologija, psihologija rada i organizacije ili druga oblast.

Treća faza obrazovanja prema Evropskom okviru pretpostavlja praksu pod supervizijom.

Prema Evropskom okviru obrazovanja psihologa pretpostavlja se da će 1. i 2. faza biti dio akademskog nastavnog plana i programa psihologije, dok 3. faza može, iako ne mora, biti uključena u univerzitetski kurikulum. Nadalje se pretpostavlja da će univerziteti donijeti niz aranžmana kako bi ispunili ove zahtjeve.

Uvidom u Nastavni plan i program I ciklusa studija Pedagogije-psihologije i II ciklusa studija Psihologije na Univerzitetu u Tuzli, evidentno je da su programski sadržaji u skladu sa opisanim zahtjevima za obrazovanje psihologa prema Evropskom okviru, jer su Nastavnim planom i programom obuhvaćeni svi propisani sadržaji, te studenti završetkom ovako koncipiranog studija stižu sve potrebne kompetencije koje im omogućavaju prepoznavanje i priznavanje stečenih diploma u Evropskim zemljama.

- 8. Diplome studenata pedagogije-psihologije u evropskim zemljama su priznate i omogućavaju im zaposlenje kao psiholozima, kao nastavak studija psihologije na višim ciklusima studija.**

Veliki broj studenata pedagogije-psihologije je nakon završetka osnovnog studija pedagogije-psihologije i priznavanja diplome, a time i priznavanja stečenih stručnih kompetencija, nastavio školovanje na master studiju na evropskim univerzitetima, što govori u prilog tome da su bez ikakvih prepreka nakon završenog osnovnog studija pedagogije-psihologije prepoznati kao kvalificirani i omogućeno im je zaposlenje i nastavak studija i dalje obrazovanje u struci.

- 9. Okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog sertifikata za psihologiju propisano je da se regulativama na nivou pojedinih država određuju specifične regulative koje omogućavaju obavljanje psihološke djelatnosti, što omogućava i prepoznavanje pedagoga-psihologa kao kompetentnih stručnjaka za obavljanje psihološke djelatnosti u budućem Zakonu o psihološkoj djelatnosti.**

Stoga Vas molimo da naš dopis uzmete u obzir i prilikom donošenja teksta Zakona o djelatnosti psihologa napravite potrebne i nužne izmjene prema našim prijedlozima kako slijedi:

U predloženom tekstu Zakona u Članu 3 (Definicija pojmova), pod tačkom a) koja glasi Psiholog je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno lice koje je završilo studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i steklo stručno zvanje diplomiranog psihologa, kao i lice koje ima priznatu inostranu stručnu kvalifikaciju psihologa, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima;

i pod tačkom b) koja glasi:

Bachelor psihologije je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od tri ili četiri godine (180 ili 240 ECTS-a) i steklo stručno zvanje bachelora psihologije u Bosni i Hercegovini, te ima pravo obavljati poslove definisane dodatkom izdatoj diplomi;

tekst Zakona nužno je izmjeniti i dopuniti dio teksta kako slijedi:

a) Psiholog je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od tri godine (180 ECTS) i master studij psihologije u trajanju od dvije godine (120 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, ili lice koje je završilo osnovni studij psihologije ili studij pedagogije-psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od 4 godine (240 ECTS) i steklo zvanje bachelor psihologije ili bachelor pedagogije-psihologije i master studij studij psihologije u trajanju od jedne godine (60 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno lice koje je završilo studij psihologije ili studij pedagogije-psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII stepen stručne spreme) i steklo stručno zvanje diplomiranog psihologa ili diplomiranog pedagoga-psihologa, lice koje je završilo postdiplomski studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije i steklo zvanje magistar nauka psihologije ili zvanje magistar društvenih nauka iz područja psihologije, a da je prije toga završen osnovni studij psihologije ili pedagogije-psihologije, kao i lice koje ima priznatu inostranu stručnu kvalifikaciju psihologa, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima.

b) *Bachelor psihologije* je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od tri ili četiri godine (180 ili 240 ECTS-a) i steklo stručno zvanje bachelora psihologije u Bosni i Hercegovini, te ima pravo obavljati poslove definisane dodatkom izdatoj diplomi;

c) *Bachelor pedagogije-psihologije* je lice koje je završilo osnovni studij pedagogije-psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od tri ili četiri godine (180 ili 240 ECTS-a) i steklo stručno zvanje bachelora pedagogije-psihologije u Bosni i Hercegovini, te ima pravo obavljati poslove definisane dodatkom izdatoj diplomi;

U predloženom tekstu Zakona u Članu 10 (Opšti uslovi za samostalno obavljanje poslova u struci) pod tačkom c) koja glasi

d) završen osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i stečeno stručno zvanje magistra psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno završen studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i stečeno stručno zvanje diplomiranog psihologa, kao i priznata inostrana stručna kvalifikacija, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima, na osnovu koje se mogu samostalno obavljati poslovi u struci;

tekst Zakona nužno je izmjeniti i dopuniti dio teksta kako slijedi:

c) završen osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od tri godine (180 ECTS) i master studij psihologije u trajanju od dvije godine (120 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, ili lice koje je završilo osnovni studij psihologije ili studij pedagogije-psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od 4 godine (240 ECTS) i steklo zvanje bachelor psihologije ili bachelor pedagogije-psihologije i master studij studij psihologije u trajanju od jedne godine (60 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno lice koje je završilo studij psihologije ili studij pedagogije-psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII stepen stručne spreme) i steklo stručno zvanje diplomiranog psihologa ili diplomiranog pedagoga-psihologa, lice koje je završilo postdiplomski studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije i steklo zvanje magistar nauka psihologije ili zvanje magistar društvenih nauka iz područja psihologije, a da je prije toga završen osnovni studij psihologije ili pedagogije-psihologije, kao i lice koje ima priznatu inostranu stručnu kvalifikaciju psihologa, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima, na osnovu koje se mogu samostalno obavljati poslovi u struci.

Rektorica *V. Šuglić*
dr. sci. Nermine Hadžigrahić, redovni profesor